

# RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1905.

Andra Kammaren.

N:o 3.

Fredagen den 20 januari.

Kl. 10 f. m.

## § 1.

Enligt därom förut fattadt beslut anställdes nu val af ledamöter och suppleanter i de ständiga utskotten.

Därvid utsågos till:

### *Ledamöter i konstitutionsutskottet:*

herr <i>G. N. T. af Callerholm</i> .....	med	212	röster,
» <i>G. Elowson</i> .....	»	212	» ,
» <i>J. Johnsson</i> i Bollnäs .....	»	212	» ,
» <i>J. Nydal</i> .....	»	212	» ,
» friherre <i>F. C. K. Barnekow</i> .....	»	211	» ,
» <i>L. J. Jansson</i> i Djursåtra.....	»	211	» ,
» <i>D. K. Bergström</i> .....	»	210	» ,
» <i>A. H. Hammarskjöld</i> .....	»	210	» ,
» <i>R. E. L. Darin</i> .....	»	206	» och
» <i>K. A. Staaff</i> .....	»	201	» .

Närmast i röstetal kom herr *C. A. Trolle* med 4 röster.

### *Ledamöter i statsutskottet:*

herr vice talmannen <i>P. Pehrson</i> .....	med	212	röster,
» <i>H. Andersson</i> i Västra Nöbbelöf.....	»	212	» ,
» <i>N. Boström</i> .....	»	212	» ,
» <i>C. Persson</i> i Stallerhult .....	»	212	» ,
» <i>S. O. Nylander</i> .....	»	210	» ,
» <i>G. Odqvist</i> .....	»	210	» ,
» <i>S. G. von Friesen</i> .....	»	209	» ,
» <i>J. A. Sjö</i> .....	»	209	» ,
» <i>D. Persson</i> i Tällberg .....	»	208	» ,

herr	<i>A. Petersson</i> i Påboda .....	med	208	röster,
»	<i>P. Olsson</i> i Fläsbro .....	»	204	» ,
»	<i>N. Nilsson</i> i Skärhus .....	»	201	» .

Närmast i röstetal kom herr *O. Emthén* med 8 röster.

*Ledamöter i bevillningsutskottet:*

herr	<i>K. F. G. Almquist</i> .....	med	206	röster,
»	<i>O. A. Ericsson</i> i Ofvanmyra .....	»	206	» ,
»	<i>G. Jansson</i> i Krakerud .....	»	206	» ,
»	<i>E. Beckman</i> .....	»	204	» ,
»	<i>K. G. Karlsson</i> i Göteborg .....	»	204	» ,
»	friherre <i>C. C. Bonde</i> .....	»	203	» ,
»	<i>O. A. Brodin</i> .....	»	203	» ,
»	<i>J. Bromée</i> i Billsta .....	»	202	» ,
»	<i>E. A. Lindblad</i> .....	»	198	» och
»	<i>M. M. Höjer</i> .....	»	185	» .

Närmast i röstetal kom herr *O. F. Trapp* med 12 röster.

*Ledamöter i bankoutskottet:*

herr	<i>A. Hansson</i> .....	med	202	röster,
»	<i>E. Wijk</i> .....	»	200	» ,
»	<i>A. Henricson</i> .....	»	199	» ,
»	<i>O. Persson</i> i Killebäckstorp .....	»	198	» ,
»	<i>L. P. Mallmin</i> .....	»	197	» .
»	<i>E. Hammarlund</i> .....	»	195	» .
»	<i>J. P. Jansson</i> i Saxhyttan .....	»	193	» och
»	<i>J. E. Biesèrt</i> .....	»	192	» .

Närmast i röstetal kom herr *W. Andersson* i Bråborg med 12 röster.

*Ledamöter i lagutskottet:*

herr	<i>F. Andersson</i> i Helgesta .....	med	202	röster,
»	<i>A. Olsson</i> i Märdäng .....	»	201	» ,
»	<i>T. Zetterstrand</i> .....	»	200	» ,
»	<i>C. A. Lindhagen</i> .....	»	199	» .
»	<i>A. Wiklund</i> .....	»	199	» ,
»	<i>A. W. Styrlander</i> .....	»	189	» ,
»	<i>O. W. Redelius</i> .....	»	188	» och
»	<i>H. A. Segerdahl</i> .....	»	173	» .

Närmast i röstetal kom herr *E. A. Trana* med 31 röster.

*Suppleanter i konstitutionsutskottet:*

herr	<i>C. A. Trolle</i> .....	med	164	röster,
»	<i>H. G. Hjärne</i> .....	»	161	» ,
»	<i>P. Pehrsson i Åkarp</i> .....	»	151	» .
»	<i>H. Hallin</i> .....	»	148	» .
»	<i>K. H. G. von Schéele</i> .....	»	144	» .
»	<i>N. Andersson i Pettersborg</i> .....	»	138	» .
»	<i>J. Ericsson i Vallsta</i> .....	»	138	» .
»	<i>A. F. Broström</i> .....	»	135	» .
»	<i>J. Persson i Arboga</i> .....	»	133	» och
»	<i>S. H. Kvarnzelius</i> .....	»	124	» .

Närmast i röstetal kom herr *E. A. Trana* med 38 röster.

*Suppleanter i statsutskottet:*

herr	<i>O. Emthén</i> .....	med	181	röster,
»	<i>N. Åkesson</i> .....	»	177	» ,
»	<i>C. J. Ödman</i> .....	»	177	» ,
»	<i>N. Svensson i Olseröd</i> .....	»	177	» ,
»	<i>O. Anderson i Hasselbol</i> .....	»	176	» ,
»	<i>G. Lindgren i Islingby</i> .....	»	176	» ,
»	<i>C. G. Johansson i Aflösa</i> .....	»	175	» ,
»	<i>L. Eriksson i Bäck</i> .....	»	173	» ,
»	<i>C. T. Lind</i> .....	»	170	» ,
»	<i>B. P. Ersson</i> .....	»	169	» ,
»	<i>K. Starbäck</i> .....	»	169	» och
»	<i>J. Andersson i Öhrstorp</i> .....	»	165	» .

Närmast i röstetal kommo herrar *C. Faxé* och *F. O. Berg* i Göteborg, hvardera med 24 röster

*Suppleanter i bevillningsutskottet:*

herr	<i>C. Faxé</i> .....	med	165	röster.
»	<i>J. Larsson i Presstorp</i> .....	»	164	» .
»	<i>S. Söderberg</i> .....	»	163	» .
»	<i>A. P. Gustafsson i Sjögesta</i> .....	»	161	» .
»	<i>D. M. Lyckholm</i> .....	»	161	» ,
»	<i>O. F. Trapp</i> .....	»	158	» ,
»	<i>C. J. Hammarström</i> .....	»	156	» ,
»	<i>H. Öhngren</i> .....	»	150	» ,
»	<i>F. O. Berg i Göteborg</i> .....	»	142	» och
»	<i>O. G. Eklund</i> .....	»	135	» .

Närmast i röstetal kom herr *V. L. Moll* med 24 röster.

*Suppleanter i bankoutskottet:*

herr	<i>C. F. Vahlquist</i> .....	med	149	röster,
»	<i>E. Nilsson</i> i Kattleberg .....	»	145	» ,
»	<i>J. W. Bengtsson</i> i Häradsköp .....	»	144	» ,
»	<i>J. Andersson</i> i Baggböle .....	»	142	» ;
»	<i>V. L. Moll</i> .....	»	140	» ;
»	<i>M. F. Nyström</i> .....	»	139	» ,
»	<i>O. H. Ström</i> i Nederkalix.....	»	139	» och
»	<i>W. Andersson</i> i Bråborg .....	»	138	» .

Närmast i röstetal kom herr *C. Olsson* i Viken med 25 röster.

*Suppleanter i lagutskottet:*

herr	<i>C. P. Jansson</i> i Edsbäcken .....	med	120	röster,
»	<i>J. Johanson</i> i Valared .....	»	119	» ,
»	<i>E. Persson</i> i Borrbý .....	»	116	» ,
»	<i>E. A. Trana</i> .....	»	115	» ,
»	<i>C. Olsson</i> i Viken .....	»	113	» ,
»	<i>A Andersson</i> i Backgården .....	»	110	» ,
»	<i>J. E. Nordin</i> .....	»	108	» och
»	<i>J. G. Pettersson</i> i Södertälje .....	»	99	» .

Närmast i röstetal kom herr *V. L. Moll* med 14 röster.

Mellan de kammarens ledamöter, hvilka till suppleantplatser erhållit lika antal röster, anställdes lottningar för bestämmande af den ordning, hvori samma ledamöter borde såsom suppleanter ingå, och utföllo dessa med den ordningsföljd, här ofvan angifvits.

## § 2.

Justerades protokollsutdrag angående de i föregående paragraf omnämnda valen.

## § 3.

Kungl. Maj:ts härefter föredragna berättelse om hvad i rikets styrelse sedan sista Riksdagens sammanträde sig tilldragit lades till handlingarna.

## § 4.

Föredrogs och lades till handlingarna Kungl. Maj:ts skrifvelse till Riksdagen med tillkännagifvande, att Kungl. Maj:t förordnat statsrådet m. m. Karl Sigfrid Husberg att under innevarande års riksdag utföva den befattning med riksdagsärenden, som jämlikt § 46 af riksdagsordningen tillkomme en ledamat af statsrådet;

och skulle underrättelse om denna skrifvelses innehåll meddelas vederbörande utskott samt de ledamöter, som hafva inseende öfver Riksdagens kansli.

### § 5.

Föredrogos hvar för sig och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts å kammarens bord hvilande propositioner till Riksdagen:

angående beredande af lånemedel för fortsatt utveckling af statens telefonväsende i afseende å lokala telefontät med förbindelseledningar;

angående upplåtande af kronojord för framdragande af vissa elektriska ledningar;

angående väganläggning inom Norrbottens län mellan Kare-suando by i Enontekis socken och gränsen mot Juckasjärvi socken med biväg till Idivuoma gästgifvaregård;

angående beviljande af vissa förmåner för enskilda järnvägsanläggningar;

angående upplåtelse till Oxelösund—Flen—Västmanlands järnvägsaktiebolag af mark från kronodomänerna Väderbrunn n:o 1, Lilla eller Tyska kungsladugården och Stora kungsladugården i Södermanlands län; och

angående pension åt afidna stationsmästaren Per Mårtenssons änka och minderåriga son.

### § 6.

Efter föredragning vidare af de på kammarens bord hvilande motionerna hänvisades:

herr *J. J. Byströms* motion, n:o 1, till tillfälligt utskott och herr *C. J. F. Ljunggrens* motion, n:o 2, till lagutskottet.

### § 7.

Hänvisades till statsutskottet Riksdagens år 1904 församlade revisorers berättelse om granskningen af riksgäldskontorets tillstånd och förvaltning.

### § 8.

Till bordläggning anmäldes Riksdagens kanslideputerades memorial, n:o 1, angående antagande af tjänstemän i Riksdagens kansli.

### § 9.

Följande nya motioner afgåfvos, nämligen af:

herr *E. O. V. Wavrinsky* i Stockholm, n:o 3, om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående undervisning i hälsolära vid rikets läro- och utbildningsanstalter;

herr *N. Andersson* i Pettersborg, n:o 4, om afskrifning af återstående köpeskillingen för hemman och lägenheter, som få till skatte lösas;

herr *C. J. Hammarström*, n:o 5, om ändrad lydelse af 12 § b) bevillningsförordningen; och

n:o 6, om ändring i gällande bestämmelser angående vikt-satsen för inrikes bref; samt

herrar *C. G. Johansson* i Aflösa och *J. W. Bengtsson* i Häradsköp: n:o 7, om ändring i gällande bestämmelser rörande skyldigheten att deltaga i byggnad och underhåll af kyrka m. m;

n:o 8, om ändring i gällande bestämmelser rörande skyldig-heten att deltaga i byggnad och underhåll af prästgård; och

n:o 9, om ändring i gällande bestämmelser rörande skyldig-heten att deltaga i byggnad och underhåll af tingshus och härads-fängelse.

Dessa motioner blefvo på begäran bordlagda.

### § 10.

Ordet lämnades härefter på begäran till herr *P. Hellström*, hvilken yttrade:

Herr talman, mina herrar! Jag anhåller att få för Andra Kammaren framlägga ett förslag till ändrad placering af kamma-rens ledamöter. Då detta förslag icke är en vanlig motion, utan af den natur att kammaren, om den så finner för godt, kan afgöra detsamma på stående fot utan remiss till något utskott och utan bordläggning, har jag ansett det lämpligt att med några ord angifva, i hvilken riktning jag ansett, att denna omplacering borde göras, äfvensom i allra största korthet redogöra för de skäl, som föranledt mig att framlägga ifrågavarande förslag.

Vid anordnandet af sittplatserna här i kammaren hafva veder-börande begagnat sig i stort sedt af samma anordning, som varit följd i gamla riksdagshuset, oaktadt de lokala anordningarne här i den nya plenisalen äro helt andra än uti den förutvarande. Härigenom hafva uppstått åtskilliga påtagliga olägenheter, bland hvilka jag särskildt vill framhålla svårigheten vid voteringars anställande, äfvensom den olägenhet att de ledamöter, som repre-sentera orter, hvilka geografiskt äro ganska närbelägna, kommit att blifva placerade på mycket stort afstånd från hvarandra.

Mitt förslag går helt enkelt därpå ut, att kammaren ville besluta, att ledamöterna skulle intaga plats i kammaren uti samma ordning, som stolsraderna blifvit ordnade, och således i närmaste anslutning till de lokala anordningarna. Jag ber att få belysa detta med ett exempel. Om den förste ledamoten på stockholms-bänken toge första platsen på den första stolsraden, så skulle de ofrige stockholmarne taga plats i tur och ordning efter honom

så långt denna stolsrad räcker; därefter skulle på den andra och tredje stolsraden de efterföljande taga plats på samma sätt, hvar igenom den siste stockholmare skulle erhålla första platsen på den fjärde stolsraden. Därefter komma representanterna för Stockholms och Uppsala län o. s. v. efter hvarandra ända tills vi komma till representanterna för Norrbottens län, hvilka på samma sätt skulle erhålla sina platser på stolsraden längst till höger, från talmansestraden räknadt, och således skulle den sista representanten för detta län erhålla sista platsen på denna sista rad.

Genom en dylik anordning skulle åtskilliga stora fördelar komma att vinnas, bland hvilka jag särskildt ber att få framhålla den allra största och viktigaste, nämligen att genom den af mig föreslagna placeringen vinnes en stor ordning vid voteringarna. Då stockholmarne börja, stiger den ena efter den andra upp och vandrar fram på vanligt sätt och då den första från första stolsraden kommit fram på gången framför talmansbordet, så börjar nästa rad och därpå den tredje raden o. s. v. I denna ordning vandra de fram till valurnan, vika om talmansstolen och gå tillbaka till sina platser. Därigenom komma kammararens ledamöter att bilda en enda sammanhängande kedja från den förste till den siste, som icke kommer att korsa eller vidröra den andra på någon enda punkt, under det att, såsom nu är, då kammararens ledamöter skola strömma från de olika gångarna, det äfven uppstår en kedja, som går uti en 8, därigenom att den rad, som går åt det ena hållet, korsas af den, som går åt det andra.

Dessutom vinner man med mitt förslag en annan mycket afsevärd fördel, och det är, att representanter för samma län eller provins, respektive samma stad, komma närmare hvarandra. Som det nu är, intaga skåningarna en mycket stor yta på båda sidor om midtgången. Detsamma gäller äfven om göteborgarne, som äfven äro placerade på båda sidor. Vi norrländingar hafva det på samma sätt. Jag, som är den siste, sitter däruppe vid den vänstra dörren, och representanten för en så pass nordlig ort som Örnsköldsvik sitter uppe vid den högra dörren. Genom den af mig föreslagna placeringen komma alla ledamöter, som tillhöra samma län, att blifva placerade på en eller två närbelägna bänkrader. När man vill tala med sina länskamrater, har man således blott att gå upp eller ned antingen i samma gång eller en närbelägen.

Redan denna praktiska synpunkt anser jag vara tillräcklig såsom motivering för det af mig framlagda förslaget. Men jag vill framhålla ännu en synpunkt. Det är gifvet, att i en så stor sal som Andra Kammararens plenisal måste vissa platser blifva fördelaktigare och vissa mindre fördelaktiga. Det kan då icke verka annat än förhatligt, om vid placeringen af ledamöterna tillämpas den grundsatsen, att vissa orters representanter få alla de fördelaktigaste och andra alla de oförmånligaste platserna. Med den anordning, som jag föreslagit, vinnes den förmånen, att ingen an-

märkning kan göras i det afseendet. Nu veta vi icke, hvilka platser som äro förmånliga och hvilka som icke äro det. Det bör därför gå så mycket lättare att få en ändring till stånd.

Jag lägger icke så mycken vikt vid denna omständighet, därför att jag känner kammarens ledamöter och vet på förhand, att det icke finnes någon här, som vill tillskansa sig någon fördel på kamraternas bekostnad. Men jag har velat nämna det i detta sammanhang för att också framhålla, hvarför just jag, en af de yngste, kommit fram med detta förslag till ändring af placeringen.

Jag intager sista rummet i denna kammare, n:o 230. Jag sitter längst ned vid väggen, och om det förslag jag framlagt går igenom, kommer jag fortfarande att hafva en plats borta vid väggen. Det kan således icke misstänkas, att det skulle finnas något personligt motiv för mitt förslag.

Såsom jag nämnt, är detta förslag sådant, att kammaren kan afgöra det på stående fot. Men jag har förutsatt, att kammaren önskar, att förslaget bordlägges och sedan möjligen remitteras till några personer, någon nämnd eller dylikt. Jag har därför tagit mig friheten att uppsätta detta förslag skriftligen och har då till detsamma bifogat en plan öfver kammaren, där de olika platserna blifvit numrerade så, som jag nu här föreslagit.

I detta skriftliga förslag, hvilket jag varit i tillfälle att visa för en del af kammarens ledamöter, har också ett ganska stort antal af kammarens ledamöter instämt.

Härpå aflämnade herr *Hellström* en motion, angående placeringen af kammarens ledamöter i kammarens plenisal, hvilken motion fick ordningsnumret 10 och bordlades.

Vidare afgaf herr *C. H. Wallentin* en motion, n:o 11, om anslag till fiskerinäringens befrämjande, och blef denna motion likaledes bordlagd.

#### § 11.

Justerades protokollsutdrag.

#### § 12.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades herr *K. J. E. Hullkrantz* under 8 dagar från och med den 21 januari.

Härefter åtskildes kammarens ledamöter kl. 5,3 e. m.

In fidem

*Herman Palmgren.*